

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2026 talousarvioesitys

26.9.2025

SIVISTYSVALIOKUNTA

BUDJETTINEUVOS TAINA ECKSTEIN

Valtion budjettitalous

- Tulot 81,6 mrd. euroa
 - Kevään kehykseen nähden -1,4 mrd. euroa
 - Taustalla uusi talousennuste ja heikentyneet arviot verotulokertymistä.
- Menot 90,3 mrd. euroa
 - Kevään kehykseen nähden +0,3 mrd. euroa.
 - Uudet sopeutustoimet vähentävät menoja, mutta automaattiset tekijät kasvattavat niitä.
- Tasapaino -8,7 mrd. euroa
 - -11,0 mrd. euroa (ilman 2,3 mrd. euron VAR-tuloutusta)
 - -1,7 mrd. euroa kevään kehykseen nähden

Uudet 1 mrd. euron sopeutustoimet kohdistuvat etenkin korkotukilainavaltuuteen ja yritystukiin

(milj. euroa)

	2026	2027
Korkotukilainavaltuudet	0	365
Yritystuet	31	141
Kehitysyhteistyö ja kotouttaminen	20	50
Haittaverot, huoltovarmuusmaksu ja suurituloisten eläkeläisten verotus	50	126
Valtion eläkerahaston ja Metsähallituksen tuloutukset	8	120
T&K-rahoitus	25	95
Kela-korvaukset	60	60
Sote-erikoistumiskoulutus + lääkekorvausten ehdolliset palautukset	30	30
Virastojen toimintamenot (virastorakenneselvitys)	0	25
Yhteensä	224	1 012

Yritystukia leikataan yhteensä n. 140 milj. eurolla

- Business Finlandin innovaatiotukea (pl. T&K-tuet) vähennetään 15 milj. eurolla v. 2026 alkaen.
 - Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen vuotuinen taso säilytetään 10 milj. eurossa.
- Hallituksen investointiohjelman elinkeinopoliittisen varauksen ja Puhtaan energian Suomi-kärkihankkeen valtuuksia alennetaan.
 - Määrärahatarve vähenee yhteensä 90 milj. eurolla v. 2027.
- Useisiin muihin yritystukiin tehdään 30 % tasoleikkaus, yhteensä n. 16 milj. euroa, v. 2026 alkaen.
 - Kohteina: energiatuki, OKM:n tuet ja avustukset, alueellinen kuljetustuki, Saimaan luotsauksen hintatuki sekä valtion myöntämiin aravalainoihin liittyvät avustukset.
- Yritysten verotukia karsitaan yhteensä 20 milj. eurolla v. 2027 tasolla.
 - Tarkemmasta kohdentumisesta päätetään kevään 2026 kehysriihessä. Tukileikkauksia ei tulla kohdistamaan maatalouden energiaverotukiin.

Hallituksen toimien vaikutus kuntatalouteen

- Kuntien valtionavut ovat n. 5,9 mrd. euroa v. 2026 – kasvua edelliseen vuoteen n. 3 %.
- Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta n. 170 milj. eurolla **vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna**. Taustalla mm.:
 - Peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetaan 75 milj. euron vähennys (puoliväliriihen päätös)
 - Yhden prosenttiyksikön indeksijarru vähentää pp-valtionosuutta n. 30 milj. euroa v. 2026 (HO 2023).
 - Sosiaaliturvaan kohdistuvien säästöjen vaikutus n. 75 milj. euroa kuntataloutta heikentävä v. 2026.
- Kun tarkastellaan hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia **koko vaalikauden ajalta**, nettovaikutus on yhteensä n. 200 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2026.
 - Ei huomioitu, että vuosina 2024–2025 toteutettu sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointiratkaisu kasvatti kuntien verotuloja ja vähensi kuntatyönantajien maksurasitusta n. 100 milj. eurolla vuodessa.

OKM:n hallinnonala

The background is a solid teal color. Overlaid on this are several thin, white, curved lines that intersect to form abstract, organic shapes. One line curves from the top left towards the bottom right. Another line curves from the bottom left towards the top right. A third line starts near the bottom center and curves upwards and to the right. A fourth line starts near the bottom right and curves upwards and to the left. These lines create a sense of movement and depth.

Hallinto, hallinnonalan yht. menot

- Yleisten kielitutkintojen järjestelmän kehittäminen ja tutkintojen tunnustamisen kehittäminen OPH, yht. 3,2 milj. euroa v. 2026
- Lasten ja nuorten harrastustoiminnan Suomen malliin 5 milj. euron tasokorotus
- Uudistuvan ja laajenevan Kansallismuseon toimintaan, kalustamiseen ja vuokramenoihin yht. n. 10,8 milj. euroa v. 2026
- Osana aiempia sopeutustoimia jatkuvan oppimisen kehittäminen -1,3 milj. euroa

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, vapaa sivistystyö

- Osana aiempia sopeutustoimia kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus -7 milj. euroa ja toiminnan enimmäismaksujen korotus vastaavasti
- Perusopetuksen yhteydessä annettavaan valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennetaan rahoitusta n. 20,3 milj. euroa vuodesta 2026 lukien. Määrärahalla mahdollistetaan valmistavan opetuksen pidentäminen kahteen vuoteen oppilailla, joiden kielitaito opetuskielessä ei vielä ole riittävää.
- Vapaaseen sivistystyöhön ehdotetaan 181,6 milj. euroa, joka on 3,7 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa.

Toinen aste

- Ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa otetaan käyttöön lukukausimaksut EU/ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille 1.8.2026 alkaen
 - Säästö ammatillisessa koulutuksessa 10 milj. euroa v. 2026
 - Säästö lukiokoulutuksessa 2 milj. euroa v. 2026
 - Säästöä kohdentuu kunnille n. 1 milj. euroa

Korkeakoulutus

- Korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisäämiseen 3,8 milj. euron pysyvä lisäys vuodesta 2026 lähtien
- Osana kevään 2025 lisätoimien kokonaisuutta korkeakoulujen perusrahoitusta vähennetään 30 milj. eurolla v. 2026
- Lisäksi aiemmin päätettyjä valtionavustussäästöjä kohdennettu korkeakouluille: yliopistot -35,8 milj. euroa ja ammattikorkeakoulut -16,9 milj. euroa
- Korkeakoulujen perusrahoituksesta laskennallinen osuus sisältyy valtion T&K-rahoituksen kokonaisuuteen
 - Säästöjen vaikutus valtion T&K-rahoitukseen on huomioitu laskelmissa talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä

Opintotuki

- Korkeakouluopiskelijoiden ateriatukea korotetaan 25 sentillä ateriaa kohden 1.1.2026 lukien
 - Määräraha vaikutus 3,4 milj. euroa

Taide ja kulttuuri

- Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 –hanketta rahoitetaan yht. 20 milj. eurolla, josta 9,5 milj. euroa kohdistuu vuoteen 2026
- Hallinnonalan valtionavustusrahoituksen vähennyksestä 1,6 milj. euroa kohdistuu kulttuuritilojen investointiavustuksiin
- Osana uusia sopeutustoimia taiteen ja kulttuurin edistämisen rahoitusta vähennetään 7,8 milj. euroa, josta suurin osa kohdennetaan OKM:n yritystukiin (elokuvatuotannon tuet, kulttuurivienti).
 - Tavoitellaan tilausohjelmalveluiden investointi- ja maksuvelvoitteen käyttöönottoa kansallisesti v. 2027 alkaen (AVMS-direktiivi).
 - Elokuva, audiovisuaalinen kulttuuri ja luovat sisällöt: TA 2025: 26,0 me, TAE 2026: 20,4 me

Liikuntatoimi ja nuorisotyö

- Liikuntatoimen määrärahat 157,8 milj. euroa (+ 3 milj. euroa vs. TA 2025)
 - Liikunnan ja urheilun edistämiseen +850 000 euroa yleisurheilun EM-kilpailujen ja hiihdon MM-kilpailujen haku- ja järjestelykustannuksiin
 - Hallinnonalan valtionavustusrahoituksen vähennyksestä 2,4 milj. euroa kohdistuu liikuntapaikkarakentamisen avustuksiin.
- Nuorisotyön määrärahat 70,5 milj. euroa (-0,9 milj. euroa vs. TA 2025)

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus

T&K-rahoituslain päivitys vuonna 2026

- Hallitus pitää kiinni tavoitteesta nostaa valtion T&K-rahoituksen määrä 1,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2030.
- Osana uusien sopeutustoimien kokonaisuutta hallitus esittää, että lakia valtion T&K-rahoituksesta kuitenkin päivitetään siten, että laissa huomioidaan uusiin talousennuste.
 - Uusimman ennusteen mukaan v. 2030 käypähintainen BKT-arvio on n. 340 mrd. euroa, kun aikaisemman ennusteen mukaan BKT-arvio v. 2030 on n. 360 mrd. euroa.
 - Voimassa olevan lain mukaan uusiin talousennuste olisi huomioitu vasta vuoden 2028 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä.
- VM:n uusimman ennusteen mukaan laskettuna valtion T&K-rahoituksen määrän tulisi olla n. 4,1 mrd. euroa vuonna 2030, kun aikaisemman ennusteen mukaan määrä on n. 4,3 mrd. euroa.
- Päivitetyn laskelman mukaan rahoituslain mukaiset vuosittaiset korotukset ovat n. 240 milj. euroa vuodesta 2026 lähtien aiemman 280 milj. euron sijaan.

T&K-rahoituksen kokonaisuus TAE2026

- Valtion talousarvion mukainen T&K-rahoitus on v. 2026 yhteensä n. 3,17 mrd. euroa.
 - Tämä tarkoittaa n. 255 milj. euron kasvua verrattuna vuodelle 2025 budjetoituun kokonaissummaan.
 - Vuoden 2026 rahoituksen kasvumäärä ylittää päivitetyn lakiesityksen mukaisen korotuksen (vuosikorotus n. 240 milj. euroa).

TAE 2026: Merkittävimmät rahoituksen lisäykset yritysten T&K-toiminnan vauhdittamiseen

- Business Finlandin T&K-toimintaan kohdennettu valtuus nousee vuoteen 2025 verrattuna yli 100 milj. eurolla v. 2026 yhteensä 747 milj. euroon.
- Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus nousee 12 milj. eurolla.
- Korkeakoulujen T&K-toiminnan vahvistamiseen kohdennetaan yhteensä 30 milj. euroa.
- Elinvoimakeskuksille esitetään 8 milj. euron valtuutta kolmivuotisen kokeilun aloittamiseen.
 - Kokeilulla pyritään lisäämään pienten ja keskisuurten yritysten T&K-toimintaa.
- Euroopan avaruusjärjestö ESA:n vapaaehtoisten ohjelmamaksujen valtuutta lisätään 7 milj. eurolla.

Vaalikauden T&K-rahoituksen lisäykset verrattuna tekniseen kehykseen (ml. JTS2026-2029 ja TAE2026)

Pysyvät korotukset (milj. euroa)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Business Finland, valtuus	102	196	311	471	471	471	471
Suomen Akatemia, valtuus	55	100	112	180	172	172	172
Korkeakoulut, T&K-toiminnan rahoitus	0	0	30	54	54	54	54
EU-vastinrahoitus	35	50	55	65	65	65	65
VTR-rahoitus (STM)	5	10	10	10	10	10	10
CSC, suurteholaskennan turvaaminen	0	0	8	10	10	10	10
ESA, vapaaehtoiset ohjelmamaksut	0	0	7	20	20	20	20
Muut pysyvät korotukset	0	4	12	12	12	12	12
Yhteensä	197	360	545	822	814	814	814
Määräaikainen rahoitus (milj. euroa)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Tohtoripilotti	40	86	86	50	0	0	0
VTT-tutkimusinfra	10	38	72	33	0	0	0
LUMI:n korvaaminen	0	50	75	75	50	0	0
Tutkimuslaitosten post doc -ohjelma	0	5	13	13	8	0	0
GTK MinTec, tutkimusinfra	0	18	0	37	0	0	0
Elinvoimakeskukset, pk-yritysten T&K-toiminta (valtuus)	0	0	8	15	7	0	0
Muu määräaikainen rahoitus	17	19	6	2	0	0	0
yhteensä	67	216	261	225	65	0	0
Kaikki yhteensä (milj. euroa)	264	576	805	1047	879	814	814

Keskeiset valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituserät (arvio), milj. euroa

	2025	2026	2025-2026	2025-2026
	TA	esitys	muutos	muutos, %
Yliopistot	861	897	36	4
Ammattikorkeakoulut	109	133	24	22
Valtion tutkimuslaitokset	329	353	24	7
Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	41	41	0	0
Tutkimusorganisaatioiden tutkimusmäärärahat, yhteensä	1 340	1 424	84	6
Suomen Akatemia	543	555	12	2
Strategisen tutkimuksen neuvosto	50	50	0	0
Business Finlandin T&K-rahoitus	631	747	116	18
Rahoitusorganisaatioiden T&K-rahoitus, yhteensä	1 224	1 352	128	10
Muu valtion T&K-rahoitus	352	395	43	12
- josta EU-rakennerahastoista T&K-toimintaan kohdentuva rahoitus	100	104	4	4
- josta EuroHPC LUMI:n korvaaminen uudella supertietokoneella	50	75	25	50
- josta CSC-rahoitus	35	44	9	26
- josta valtioneuvoston päätöksentekoa tukeva tutkimusrahoitus	6	6	0	0
Arvio valtion koko T&K-rahoituksesta	2 916	3 171	255	9
Arvio valtion T&K-rahoitusintensiteetistä	1,02 %	1,07 %		

